

Problem i olja- och gasssektorn i Brasilien

En sektor som för närvarande brottas med avsevärda problem är den för Brasilien så strategiska olja och gas-industrin. Efter de inledande årens 'boom', under vilken enorma summor investerats i oljefälten utanför Rio de Janeiros kust, börjar nu entusiasmen mattas och istället ersättas av en allt större försiktighet. Det finns flera orsaker till denna utveckling.

En alltmer känslig politisk fråga rör fördelningen av *royalties* från den framtida oljeutvinningen, där huvudtvisten gäller hur stor del av vinsten som skall gå till de producerande delstaterna (Rio de Janeiro, São Paulo och Espírito Santo) respektive Unionen, för att därefter fördelas bland övriga delstater. Denna fråga har, som tidigare rapporterats, diskuterats under en längre tid. Debatten har dock på senare tid tagit alltmer militanta uttryck. Under mars månad valde, exempelvis, guvernören för Rio de Janeiros delstat, Sérgio Cabral, att inte bara hota med att dra sig ur såväl Fotbolls-VM 2014 som Sommar-OS 2016,¹ utan också helt sonika ställa in löneutbetalningarna till en stor del offentligt anställda i protest mot det då rådande fördelningsförslaget.² Sedan dess har en av domarna i Högsta Domstolen, Cármen Lúcia Antunes Rocha, beslutat att förslaget nu måste ses över ytterligare en gång.³ Högsta domstolen förväntas ta ett beslut i början i april. Oavsett utfallet av det senare förväntas dock inte konflikten vara över. Det politiska spelet kring frågan kommer med all säkerhet att pågå en lång tid framöver. Så här långt har man från de oljeproducerande delstaternas sida understrukt att konflikten inte påverkar företagets vinster.⁴ Risken är dock att konflikten skapar ett så pass infekterat politiskt klimat att också investerare och andra drar tillbaka. Ett annat alltmer påtagligt problem är den vacklande finansiella och operativa kapaciteten hos det statligt kontrollerade oljebolaget *Petrobrás* som enligt lag skall ingå som partner med minst 30 % i samtliga konsortier rörande *Présal*. Enbart under 2012 föll företagets vinst med närmare 36 % i jämförelse med föregående år. Vad värre är, så har man sedan en tid tillbaka ett i det närmaste permanent kommersiellt underskott.

Förklaringen till det senare ligger i den federala regeringens beslut att använda priset på olja och bensin som ett medel för att bekämpa inflationen. Även om

¹ Bonfanti, C. (2012) Sérgio Cabral diz que com nova regra dos royalties Rio fecha as portas e não faz Copa nem Olimpíadas. O Globo 7 November. <http://oglobo.globo.com/economia/sergio-cabral-diz-que-com-nova-regra-dos-royalties-rio-fecha-as-portas-nao-faz-copa-nem-olimpiadas-6657618>, (accessed 7 November, 2012).

² (2013) Cabral suspende pagamentos do RJ até decisão do STF sobre royalties. Globo.com 7 March. <http://g1.globo.com/rio-de-janeiro/noticia/2013/03/cabral-suspende-todos-pagamentos-ate-decisao-do-stf-sobre-royalties.html>, (accessed 20 March, 2013).

³ Basile, J. (2013) Ministra pedirá informações ao Congresso e ao Planalto sobre royalties. Valor Econômico 20 March. <http://www.valor.com.br/politica/3053594/ministra-pedira-informacoes-ao-congresso-e-ao-planalto-sobre-royalties>, (accessed 20 March, 2013)

⁴ Sousa, Y. Ibid. Decisão sobre royalty preserva finanças dos produtores, afirma Alckmin. 19 March. <http://www.valor.com.br/politica/3051298/decisao-sobre-royalty-preserva-financas-dos-produtores-afirma-alckmin>, (accessed 22 March, 2013).

Datum
2013-03-25

Petrobrás sedan 2002 tekniskt sett själva sätter bränslepriser, så är det underförstått att regeringen närsomhelst kan ändra i denna ordning. Så skedde också efter den ekonomiska krisen 2008, då fasta och låga priser på bensin blev ett sätt att stimulera den nationella ekonomin. Sedan dess har klyftorna mellan världsmarknadspriserna och lokala priser konstant ökat. Problemet är dock att Petrobrás, sina oljetillgångar till trots, ännu saknar raffineringskapacitet att täcka det inhemska behovet. Det betyder att man i praktiken måste sälja råolja på världsmarknaden, för att därefter importera kommersiellt användbara bränslen, som man därefter tvingas sälja till priser under det man köpte för. I praktiken förlorar man därför dubbelt. I takt med att detta pågår minskar också kapitalet, och därmed möjligheterna att bygga de raffinaderier man så desperat behöver.⁵

Ovanstående situation börjar nu även påverka investeringarna i Préal. Många av de planerade infrastrukturprojekten är redan kraftigt försenade, och med detta förstärks också risken för att det hela utmynnar i en 'ond cirkel', inte minst för att det i förlängningen drabbar även de konsortier Petrobras är med i. Mycket tyder idag på att Petrobrás, som för tillfället har ett underskott i raffineringskapacitet på 300.000 fat om dagen, kommer att ha ett fortsatt kommersiellt underskott fram till år 2020, då man förmodas ha nått sin fulla produktionskapacitet.⁶ Det senare förutsätter dock att man klarar av de fortsatta investeringarna.

Denna osäkerhet inom olja- och gasindustrin börjar nu även sprida sig inom andra relaterade industrier. Detta gäller inte minst den petro-kemiska industrin som just nu bevittnar en kraftig inbromsning vad gäller investeringar och faktiskt genomförande av redan planerade projekt. Ett exempel på det senare är, *Complexo Petroquímico do Rio de Janeiro* (Comperj), som, med en budget på närmare 16,5 miljarder SEK (BRL 5 miljarder), räknas som ett av de allra viktigaste projekten. Upprättandet av denna petrokemiska industripark, med tilltänkta faciliteter för produktion av en rad olika produkter, har i dagsläget skjutits fram till 2014. Bakom dessa problem ligger framför allt höga produktionskostnader som emellanåt är upp till 25 % högre än i USA och Asien. En av de främsta utgifterna är, ironiskt nog, kostnaderna för naturgas som kan vara upp till fem gånger högre i Brasilien jämfört med USA. Dessa skillnader lär knappast minska under den närmaste tiden, då den amerikanska 'shale gas revolutionen' endast befinner sig i sitt inledningsskede. Sammantaget innebär detta att alltfler aktörer nu väntar med sina investeringar eller rent utav vänder till andra marknader. Totalt sett räknar man med att redan definierade projekt på omkring 26,4 miljarder SEK (BRL 8 miljarder) för tillfället lagts på is.⁷

⁵ Accioli, C., Monteiro, S. (2013) Fuel price policy: Who wins? *The Brazilian Economy: Economy, Politics and Policy Issues* 3, pp. 10-17.

⁶ Schüffner, C. (2013) Petrobras terá déficit comercial até 2020. *Valor Econômico* 15 February. <http://www.valor.com.br/empresas/3006230/petrobras-tera-deficit-comercial-ate-2020>.

⁷ Scaramuzzo, M. Ibid. *Companhias engavetam projetos de US\$ 8 bilhões*. 13 March. <http://www.valor.com.br/empresas/3042904/companhias-engavetam-projetos-de-us-8-bilhoes>, (accessed 13 March, 2013).